

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

Н.О. Будна, Н.Б. Шост

УКРАЇНСЬКА МОВА

Навчання грамоти

Конспекти уроків

1 клас

Частина 1

Посібник для вчителя

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 371.32
ББК 81.2я721
Б 90

Будна Н.О.

Б90 Українська мова. Навчання грамоти : конспекти уроків : 1 кл. : у 2-х ч. Ч. 1 / Н.О. Будна, Н.Б. Шост. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2019. — 184 с.

ISBN 978-966-10-5664-9

Пропонований посібник розроблено відповідно до вимог Державного стандарту початкової освіти, типових освітніх програм та підручника «Українська мова. Буквар» (автори Вашуленко М.С., Вашуленко О.В.).

У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків навчання грамоти для 1 класу.

Видання містить цікавий матеріал для вивчення звуків і букв, зразки бесід, таблиці, схеми, ігри, кросворди, інсценізації, роботи з дитячою книгою, вправи з розвитку зв'язного мовлення, творчі завдання тощо.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів, батьків.

УДК 371.32
ББК 81.2я721

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Навчальне видання

БУДНА Наталя Олександрівна, ШОСТ Наталія Богданівна

**УКРАЇНСЬКА МОВА
НАВЧАННЯ ГРАМОТИ
КОНСПЕКТИ УРОКІВ**

1 клас

Частина 1

Посібник для вчителя

Головний редактор *Богдан Будний*
Редактор *Антоніна Павліченко*
Обкладинка *Володимира Басалиги*
Комп'ютерна верстка *Ольги Швед*
Технічний редактор *Неля Домарецька*

Підписано до друку 12.10.2018. Формат 60x84/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times ETD. Умовн. друк. арк. 22,32. Умовн. фарбо-відб. 22,32.

Видавництво «Навчальна книга — Богдан»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК №4221 від 07.12.2011 р.

Навчальна книга — Богдан, просп. С. Бандери, 34а, м. Тернопіль, 46002
Навчальна книга — Богдан, а/с 529, м. Тернопіль, 46008
тел./факс (0352) 52-06-07; 52-05-48
office@bohdan-books.com **www.bohdan-books.com**

Видавництво «Навчальна книга — Богдан» у соцмережах:

 bohdanbooks

 bohdan_books

 YouTube c/NKBohdan

 t.me/bohdanbooks

ISBN 978-966-10-5664-9

9 789661 056649

© Навчальна книга — Богдан, 2019

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ З/П	ТЕМА УРОКУ	СТОРІНКА	ДАТА
1.	Здрастуй, школо! Ознайомлення з «Букварем».	6	
2.	Письмове приладдя. Правила сидіння за партою. Ознайомлення із зошитом для письма (прописи №1, № 2).	8	
3.	Я вчуся знайомитися, спілкуватися.	9	
4.	Правила користування зошитом, ручкою, олівцем. Правила сидіння за партою. Обведення по контуру.	10	
5.	Ознайомлююся зі словами — назвами предметів. Що?	11	
6.	Робочий рядок, його складові частини. Проведення похилих ліній.	12	
7.	Ознайомлююся зі словами — назвами предметів. Хто? Робота з дитячими книжками «Ріпка» та «Котик і Півник». Слухання і розповідь казки. Коротка і повна відповіді на запитання.	13	
8.	Зображення прямих паличок із заокругленням знизу і зверху. Розвиток зв'язного мовлення. Розширити поняття про мовлення і спілкування.	15	
9.	Ознайомлююся зі словами — назвами дій. Що робить?	17	
10.	Хвилеподібні лінії. Зображення малих і великих дугоподібних ліній.	19	
11.	Ознайомлююся зі словами — назвами ознак. Який? Яка? Яке? Які?	20	
12.	Сітка зошита. Ознайомлення з основним рядком у новій розліновці. Написання коротких і довгих паличок із заокругленням, великих півовалів.	22	
13.	Ознайомлююся зі словами, якими називають кількість предметів. Робота з дитячою книжкою «Колобок».	24	
14.	Міжрядкова лінія. Проведення півовалів, овалів.	26	
15.	Досліджую речення.	28	
16.	Робочий рядок та його складові частини. Написання коротких паличок із заокругленнями зверху і знизу.	30	
17.	Ознайомлююся зі знаками в кінці речення (. , ? , !).	31	
18.	Закріплення вмінь учнів зображувати овали. Порівняння елементів з малюнками. Закріплення знань про речення та розділові знаки в кінці речень. Розвиток зв'язного мовлення. Закріплення знань про форми спілкування засобами мовлення.	33	
19.	Ознайомлююся зі службовими словами.	35	
20.	Зображення петлеподібних елементів у напрямку «вгору — вниз» («і-раз»).	36	
21.	Ділю слова на склади. Ознайомлююся з наголосом у словах.	38	
22, 24.	Зображення петлеподібних елементів у напрямку «вниз — угору» («раз-і»).	40	
23.	Спостерігаю за немовними звуками і звуками мовлення. Розрізняю голосні та приголосні звуки.	42	
25.	Розрізняю тверді і м'які приголосні звуки.	45	
26.	Звуковий аналіз вимовлених слів.	47	
27.	Аналізую звуковий склад слів.	48	
28.	Підсумковий урок. Повторення вивченого.	49	
29.	Звук [а]. Позначення його буквами А, а.	51	
30.	Написання рядкової букви а. Розвиток зв'язного мовлення. Улюблені герої казок і мультфільмів.	53	
31.	Закріплення знань про звук [а], букви А, а.	55	
32.	Написання великої літери А, поєднання її з малою літерою а.	56	
33.	Звук [о]. Позначення його буквами О, о.	57	
34.	Написання рядкової букви о.	59	
35.	Закріплення знань про звук [о], букви О, о.	61	
36.	Написання великої букви О.	62	

37.	Звук [і]. Позначення його буквами <i>І, і</i> . Буква <i>і</i> як окреме слово. Утворення й аналіз слів з буквою <i>і</i> .	63	
38.	Написання рядкової букви <i>і</i> , складів із нею, великої букви <i>І</i> . Розвиток зв'язного мовлення. Складання розповіді за малюнком у зошиті.	65	
39.	Звук [и]. Позначення його буквою <i>и</i> .	67	
40.	Написання рядкової букви <i>и</i> та великої <i>И</i> . Порівняння малих букв <i>и — і</i> . Розвиток зв'язного мовлення. Формування поняття про мовлення як засіб впливу на поведінку людей.	69	
41.	Звук [у]. Позначення його буквами <i>У, у</i> .	71	
42.	Написання рядкової букви <i>у</i> .	73	
43.	Закріплення знань про звук [у], букви <i>У, у</i> .	75	
44.	Написання великої букви <i>У</i> . Написання великих і рядкових букв, що позначають голосні звуки.	76	
45.	Звук [е]. Позначення його літерами <i>Е, е</i> .	77	
46.	Написання рядкової літери <i>е</i> , складів та слів із нею.	79	
47.	Закріплення знань про звук [е], букви <i>Е, е</i> .	80	
48.	Велика буква <i>Е</i> . Закріплення правопису великих букв.	81	
49.	Звук [м]. Позначення його буквами <i>М, м</i> («ем»). Читання прямих та обернених складів типу злиття ПГ, ГП.	82	
50.	Написання рядкової букви <i>м</i> («ем»), складів із нею, слова <i>мама</i> .	84	
51.	Закріплення знань про звукові значення вивчених букв.	86	
52.	Написання великої букви <i>М</i> , складів, слів із нею.	88	
53.	Звуки [л], [л']. Позначення їх буквами <i>Л, л</i> («ел»).	90	
54.	Написання рядкової букви <i>л</i> («ел»). Зіставлення форми малих букв <i>м і л</i> . Складовий диктант.	92	
55.	Закріплення знань про звукові значення букв <i>Л, л</i> .	94	
56.	Написання великої літери <i>Л</i> .	95	
57.	Звуки [н], [н']. Позначення їх буквами <i>Н, н</i> («ен»).	97	
58.	Написання рядкової літери <i>н</i> («ен»), складів, слів із нею.	99	
59.	Закріплення звукового значення вивчених букв, розвиток уміння читати склади, слова і речення з ними.	101	
60.	Написання великої літери <i>Н</i> («ен»).	102	
61.	Звуки [с], [с']. Позначення їх буквами <i>С та с</i> («ес»).	104	
62.	Написання рядкової букви <i>с</i> («ес»), складів із нею. Розвиток зв'язного мовлення. Мова казок.	106	
63.	Закріплення знань про звуки [с], [с'], букви <i>С, с</i> .	108	
64.	Написання великої букви <i>С</i> («ес»), складів та слів із нею.	110	
65.	Звуки [к], [к']. Позначення їх буквами <i>К, к</i> («ка»).	112	
66.	Написання рядкової букви <i>к</i> («ка»), складів та слів із нею.	114	
67.	Закріплення знань про букви <i>К, к</i> («ка»), їх звукове значення. Робота з дитячою книжкою.	116	
68.	Написання великої букви <i>К</i> («ка»), складів, слів із нею. Закріплення навичок написання рядкової букви <i>к</i> («ка»). Розвиток зв'язного мовлення. Значення слова.	118	
69.	Звуки [в], [в']. Позначення їх буквами <i>В, в</i> («ве»). Робота з дитячою книжкою.	121	
70.	Написання рядкової букви <i>в</i> («ве»), складів, слів із нею	123	
71.	Закріплення знань про букви <i>В, в</i> та їх звукове значення, розвиток уміння читати склади, слова, текст.	125	
72.	Написання великої букви <i>В</i> («ве»), складів, слів із нею. Закріплення навичок написання рядкової букви <i>в</i> («ве»). Малюнковий диктант.	126	
73.	Звуки [р], [р']. Позначення їх буквами <i>Р, р</i> («ер»).	128	
74.	Написання рядкової букви <i>р</i> («ер»), складів, слів із нею. Розвиток зв'язного мовлення. Розширення уявлення про лічилки.	130	

75.	Закріплення знань про звукові значення букв <i>Р, р</i> («ер»).	132	
76.	Написання великої букви <i>Р</i> («ер»), складів, слів із нею. Розвиток зв'язного мовлення.	134	
77.	Звуки [п], [п']. Позначення їх буквами <i>П, п</i> («пе»).	136	
78.	Написання рядкової букви <i>п</i> («пе»), складів, слів із нею.	138	
79.	Закріплення знань про букви <i>П, п</i> , їх звукове значення.	140	
80.	Велика буква <i>П</i> . Написання імен з великої літери.	142	
81.	Звуки [т], [т']. Позначення їх буквами <i>Т, т</i> («те»).	144	
82.	Написання рядкової букви <i>т</i> («те»), складів, слів із нею.	146	
83.	Закріплення знань про букви <i>Т, т</i> («те»), їхнє звукове значення. Робота з дитячою книжкою.	148	
84.	Написання великої букви <i>Т</i> .	150	
85.	Звуки [д], [д']. Позначення їх буквами <i>Д, д</i> («де»). Робота з дитячою книжкою.	152	
86.	Написання рядкової букви <i>д</i> («де»).	154	
87.	Продовження засвоєння звуків [д], [д'], букв <i>Д, д</i> («де»).	156	
88.	Написання великої букви <i>Д</i> («де»), складів, слів із нею. Закріплення навичок написання рядкової букви «де».	158	
89.	Звуки [з], [з']. Позначення їх буквами <i>З, з</i> («зе»).	161	
90.	Написання рядкової букви <i>з</i> («зе»), складів, слів із нею.	163	
91.	Закріплення знань про букви <i>З, з</i> («зе»), їхнє звукове значення. Перевірка навичок читання, звукового та складового аналізу слів. Робота з дитячою книжкою.	164	
92.	Написання великої букви <i>З</i> («зе»). Написання слів із пропущеними літерами.	166	
93.	Звуки [б], [б']. Позначення їх буквами <i>Б, б</i> («бе»).	167	
94.	Написання рядкової букви <i>б</i> («бе»), складів, слів із нею. Розвиток зв'язного мовлення. Складання усної розповіді за малюнком.	169	
95.	Повторення вивченого про букви <i>Б, б</i> та звук [б]. Формування навичок читання на основі тексту.	171	
96.	Написання великої букви <i>Б</i> («бе»), складів, слів із нею. Закріплення навичок написання рядкової букви <i>б</i> («бе»). Зоровий диктант.	173	
97.	Звук [й]. Позначення його буквами <i>Й, й</i> («ій», «йот»). Робота з дитячою книжкою.	176	
98.	Написання рядкової букви <i>й</i> («ій», «йот»), складів, слів із нею.	178	
99.	Закріплення знань про букви <i>Й, й</i> («ій»), звук [й]. Формування в учнів навичок читання на основі діалогу.	180	
100.	Написання великої букви <i>Й</i> («ій», «йот»), буквосполучення <i>йо</i> . Розвиток зв'язного мовлення. Робота зі скоромовками.	182	
101-102.	Повторення вивченого за I семестр.	184	

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

УРОК 1

Здрастуй, школо! Ознайомлення з «Букварем».

Мета. Познайомитися з учнями, з рівнем сформованості їхнього мовлення; розширити знання про школу, клас; ознайомити з правилами поведінки в школі; розвивати бажання вчитися; виховувати бережне ставлення до шкільного приладдя, почуття дружби.

Обладнання. Виставка підручників для першого класу; ілюстрації про школу, клас, малюнок казкового героя Зайчика; предмети до гри «Допоможи Зайчику»; олівці; макети квіточок; таблиця №1 («Навчання грамоти»).

Зміст уроку

I. Привітання вчителя.

— Діти! Ось і стали ви школярами. Усі чекали цього щасливого дня. І я дуже рада, що ви прийшли до нас. Я — ваша перша вчителька (*вчитель повідомляє своє ім'я та по батькові, учні повторюють*). Сьогодні у вас радісний день — ваше перше шкільне свято. Вас радо зустріла школа. Погляньте, який гарний клас, які чистенькі парти. Тут ви будете навчатися, дружити, відпочивати.

II. Колективне заучування вірша зі слів учителя.

Ось і школа, ось і клас,
він давно чекає нас.
Вчитись ми прийшли сюди,
щоб розумними рости.

III. Знайомство з учнями.

— Для того, щоб ви швидше запам'ятали одне одного і подружилися, ми «сплетемо» віночок дружби.

Вчитель дає кожній дитині квіточку, на якій написано ім'я і прізвище дитини. Учні по черзі виходять до дошки і в прорізи на плакаті вставляють квіточки, називаючи своє ім'я і прізвище.

IV. Ознайомлення учнів з правилами поведінки на уроці та в школі.

Вчитель повідомляє про основні правила поведінки на уроці (як і коли вставати та сідати, у яких випадках піднімати руку, як відповідати на запитання вчителя). Учні вправляються у засвоєнні цих правил.

V. Ознайомлення з підручниками.

1. Відгадування загадки.

— Відгадайте загадку і дізнаєтеся, що допомагатиме вам у навчанні.

Бачити — не бачить,
чути — не чує,
мовчки говорить,
добре мудрує.
Діток навчає, втоми не знає. (*Книга*)

2. Робота з виставкою книг.

— Розгляньте виставлені книги. Хто може прочитати їхні назви? Які з цих книг вам відомі? Чи є книги у вас удома?

3. Перші помічники в навчанні.

Цю найпершу книжку
знає будь-який школяр.
До усіх книжок доріжку
прокладає наш ... (*«Буквар»*).

Буквар — найперша і найголовніша книжка у вашому житті. Бо саме з неї починається чарівне слово — навчання.

А в наш час, щоб будувати,
Космос вічний підкоряти,
треба в школі дуже добре
математику вам знати.

(Вчитель показує підручники «Математика», «Буквар», «Я досліджую світ», «Мистецтво».)

— Ці книги допомагатимуть вам у навчанні і завжди будуть у вас під руками. Тому й називають їх — підручники.

(Вчитель коротко розповідає, як створювали підручники, скільки праці в них вкладено, як треба ставитися до цих книжок.)

VI. Фізкультхвилинка.

Встаньте, діти, посміхніться,
землі нашій поклоніться
за щасливий день вчорашній
і до сонця потягніться,
в різні боки похиліться,
веретеном покрутіться.
Раз присядьте, два присядьте
і за парти тихо сядьте.

VII. Робота з «Букварем» (с. 3, 4, 5).

1. Розгляд обкладинки «Букваря».

— Розгляньте обкладинку «Букваря». Що на ній зображено?

2. Ознайомлення з умовними позначеннями (с. 4).

Учитель зачитує звертання авторів підручника до учнів та знайомить їх з умовними позначеннями.

3. Зачитування рядків Державного Гімну України. Можна включити фонозапис.

4. Розгляд ілюстрації на с. 5. Відповіді на запитання.

VIII. Робота із зошитом для друкування («Супутник Букваря. Від А до Я», с. 1)

1. Ознайомлення з умовними позначеннями.

2. Розгляд ілюстрації, бесіда за її змістом.

IX. Підсумок уроку.

— Із яким підручником ви сьогодні ознайомилися?

— Що вам найбільше сподобалося?

— Про що ви дізналися?

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

УРОК 2

Письмове приладдя. Правила сидіння за партою. Ознайомлення із зошитом для письма (прописи №1, № 2).

Мета. Дати початкове поняття про письмове приладдя; формувати уважність.
Обладнання. Плакат «Правильно сиди за партою», казковий герой Зайчик.

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

II. Бесіда про значення письма, важливість уміння писати.

— Наш Зайчик дуже зрадив, що став школярем. Цією радістю він вирішив поділитися із зайчатами сусіднього лісу, а бігти далеко. Як бути? Діти, підкажіть Зайчику, що треба для цього зробити. (*Написати листа.*)

Учитель коротко розповідає учням про важливість уміння писати, про значення письма, про те, що вони робитимуть на уроках письма.

III. Ознайомлення з письмовим приладдям.

1. Гра «Допоможи Зайчику».

— У портфелі Зайчика ручки, олівці, зошити, фломастери, підручники, але він не знає, як ними користуватися. Допоможімо йому.

Учні розповідають про призначення цих предметів. Учитель виправляє, доповнює відповіді дітей, розказує, що необхідно мати для уроків письма: зошит, ручку, олівці. Повідомляє, що речі, необхідні для письма, називають письмовим приладдям.

— А як назвати речі, які є у зайчиковому портфелі? (*Навчальне приладдя.*)

2. Ознайомлення із зошитом для письма (*прописи № 1, № 2*).

а) Слово вчителя.

— Зошит — це зшиті аркуші паперу. І сама назва про це говорить: зошит — зшитий. У ньому ми вчитимемося писати.

Учні розглядають зошит, визначають, де обкладинка, де сторінки. Розповідають, що зображено на обкладинках.

б) Робота в зошиті (*с. 1*). Навести сонечко і хмарку. Розповісти, куди йде хлопчик. Розфарбувати малюнок.

IV. Фізкультхвилинка.

Важко зайчику сидіти,
треба трішки відпочити.
Скік-скік, скік-скік, скік-скік.
Треба трішки пострибати.
Скік-скік, скік-скік, скік-скік.
Пострибавши, працювати.

V. Ознайомлення з правилами сидіння за партою.

Учні розглядають плакат «Правильно сиди за партою». Учитель розповідає учням, як треба сидіти за партою під час письма. Учні вправляються у засвоєнні цих правил.

VI. Відгадування загадок.

Не сорочка, а зшитий,
не куш, а з листочками. (*Зошит*)

Всяк школяр його шанує,
бо він пише і малює.
Хто ж цей славний молодець?
Це, звичайно, ... (*олівець*).

Виводить букви і слова
ота цікава штучка,
в руці виблискує здаля
нова, гарненька... (*ручка*).

— Як назвати зошит, олівець, ручку? (*Письмове приладдя.*)

VII. Підсумок уроку.

— З чим ми сьогодні ознайомилися? Що потрібно для уроків письма?

УРОК 3

Я вчуся знайомитися, спілкуватися.

Дата .....

Клас .....

Мета. Вчити учнів знайомитися, вживаючи слова ввічливості; ознайомити з основними правилами спілкування; розкрити поняття «усне та письмове мовлення»; збагачувати словниковий запас; розвивати навички дотримання норм мовленнєвого етикету; виховувати повагу і доброзичливість до однолітків.

Обладнання. Ілюстрації за темою, посвідчення ввічливих людей.

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Слово вчителя.

— Учора ми з вами знайомилися. А для чого люди знайомляться? (*Міркування учнів.*)

— Сьогодні ми здійснимо мандрівку до Країни Ввічливості та Доброти.

Перш ніж вирушити у подорож, що ми повинні зробити? (*Привітатися.*)

— Отож, привітаймося словами з пісні «Добрий день».

Треба дружно привітатись:

«Добрий день».

Дружно й голосно сказати:

«Добрий день».

Вліво, вправо поверніться,

усім мило посміхніться.

Добрий день! (*Тричі разом.*)

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Ознайомлення зі словами ввічливості. (*Таблиця.*)

2. Розігрування сценок вітання, знайомства.

— Які слова ввічливості будете вживати?

3. Ознайомлення із жестами (*за ілюстраціями*).

— Для чого нам потрібні жести?

4. Що таке усне мовлення? Письмове?

Розгляд ілюстрацій.

— Коли ми користуємося усним мовленням? У яких випадках — письмовим? (*Відповіді учнів.*)

IV. Фізкультхвилинка.

Щось не хочеться сидіти,

треба трішки відпочити.

Руки вгору, руки вниз,

на сусіда подивись.

Руки вгору, руки в боки

і зроби чотири кроки.

V. Робота з Букварем (с. 6-7).

1. Слухання розповіді (*аудіозапис*).

— Чого ви хочете навчитися у школі?

2. Розгляд ілюстрацій, відповіді на запитання.

VI. Виконання завдань у зошиті «Супутник Букваря. Від А до Я» (с. 2)

1. Завдання 1.

— Про що говорять діти?

2. Завдання 2.

— Для чого потрібно знайомитися?

— Які слова слід вживати під час знайомства?

3. Завдання 3.

Розігрування діалогів за малюнками.

VII. Підсумок уроку.

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

УРОК 4

Правила користування зошитом, ручкою, олівцем. Правила сидіння за партою. Обведення по контуру.

Мета. Ознайомити учнів з основними правилами письма; вчити правильно тримати ручку, олівець; виробляти навички правильного сидіння, вміння розміщувати на парті зошит; вчити обводити по контуру; виховувати у дітей охайність, уважність.

Обладнання. Малюнок сонечка; плакат «Правильно сиди під час письма».

Зміст уроку

I. Організаційний момент. Повторення правил сидіння за партою.

II. Ознайомлення з правилами користування ручкою, олівцем, зошитом.

1 . Розповідь учителя.

— Відгадайте загадку.

П'ять братів разом живуть, працюють.

Один одному допомагають,

один одного поважають. *(Пальці на руці)*

— Згадайте, як зветься пальці на руці. *(Учні повторюють назви пальців.)*

— Візьміть ручку в праву руку. Підніміть її, лікоть поставте на парту. Ручку тримайте тільки трьома пальцями — великим, вказівним і середнім, але писати допомагає вся рука. Ручка більше спирається на середній палець, підтримується великим, а зверху — вказівним. Усі три пальці знаходяться на відстані ширини великого пальця від кінця ручки. Покладіть ручку на парту. Знову візьміть так, як щойно вчилися.

2. Розміщення зошита на парті.

— Відкрийте першу сторінку зошита. Сядьте рівно, ноги поставте на підлогу, обидві руки покладіть на парту. Зошит покладіть перед собою. Лівою рукою притримуйте його.

III. Правила сидіння за партою під час письма.

— Розгляньте плакат. Кого ви бачите на ньому? *(Хлопчика і дівчинку.)* Вони показують вам, як треба сидіти за партою під час письма.

Сидіти треба зручно, ноги ставити на підлогу повною ступнею, спину тримати прямо, голову нахилити трошки вліво і вниз так, щоб бачити написане в зошиті, лікті покласти на парту. Між партою і грудьми повинна бути відстань на ширину долоні.

(Учні вправляються у правильному сидінні за партою під час письма. Учитель стежить, допомагає тим, хто виконав щось неточно.)

IV. Фізкультхвилинка.

Встало вранці ясне сонце,
зазирнуло у віконце.

Ми до нього потяглися,
за промінчики взялися.

Будем дружно присідати,
сонечко розвеселяти:

встали-сіли, встали-сіли.

бачте, як розвеселили.

Стало сонце танцювати,
нас до танцю припрошати.

Нумо разом, нумо всі
потанцюймо по росі.

V. Робота в зошиті (с. 2).

1. Бесіда за малюнком.

— Для чого потрібно знайомитися?

— Як ви знайомитесь?

— Розфарбуйте малюнок.

2. Обведення ялинок і прямих ліній.

3. Самостійна робота учнів. Обведення півника, мишенят, колоска.

VI. Підсумок уроку.

УРОК 5

Ознайомлююся зі словами — назвами предметів. Що?

Дата .....

Клас .....

Мета. Розширити уявлення учнів про номінативну роль слів, ознайомити практично зі словами — назвами предметів, які відповідають на питання *що?*; продовжити знайомство з класною кімнатою, навчальним приладдям; перевірити вміння школярів складати свої ранці; виховувати акуратність, бажання тримати в чистоті своє робоче місце.

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

Обладнання. Предметні малюнки навчального приладдя, таблиці: «Наш клас», «Склади ранець», таблиця № 4.

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Розгляд ілюстрацій (або таблиці) класної кімнати.

Бесіда за їхнім змістом.

Називання предметів, які є в класі.

2. Слово вчителя.

— Назвіть одним словом.

Стіл, парта, стілець, шафа — ... . (*меблі*)

Пенал, ручка, олівець, гумка — ... . (*шкільне приладдя*)

Мікроскоп, глобус, лупа, планшет — ... . (*навчальні прилади*)

Лялька, робот, ведмедик, будиночок — ... . (*іграшки*)

Висновок. Ці слова відповідають на питання *що?*

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Ознайомлення зі шкільним приладдям.

На столі — книги, зошит, пенал, лялька, лінійка, м'яч, портфель, іграшковий автомобіль.

— Назвіть речі, що лежать на столі. Які з цих предметів не потрібні школяреві для навчання? Як їх назвати одним словом? А що візьме хлопчик до школи? (*Речі, необхідні учням у школі, називають навчальним приладдям.*)

2. Гра «Допоможи Зайчику зібратися до школи».

— До нас на урок завітав Зайчик. Він теж хоче ходити до школи. Допоможемо йому зібрати портфель.

Учні стрілками з'єднують малюнки із зображенням речей, які візьме Зайчик до школи, з малюнком портфеля.

— Молодці! Ви впорались із завданням. Отже, Зайчик теж став школярем. Він ходитиме до лісової школи.

3. Робота з Букварем (*с. 8-9*).

а) Розгляд зображення класу.

— Назвіть предмети, які є у класі.

— На яке питання вони відповідають?

б) Творче завдання.

— Який предмет зайвий? Поясніть, чому.

— На яке питання це слово відповідає.

в) Прослуховування вірша про те, як хлопчик Миколка складав свій ранець (*аудіозапис*).

г) Творча робота в парах.

— Знайдіть п'ять відмінностей між малюнками.

г) Робота зі словами-омонімами.

Дверна ручка — кулькова ручка.

Вимірювальна лінійка — рядок (*лінійка*) для письма.

IV. Фізкультхвилинка.

V. Робота із зошитом з друкованою основою. «Супутник Букваря. Від А до Я». (с. 3)

1. Завдання 1. Назвіть зображені предмети. На яке питання вони відповідають?

2. Завдання 2. Назвіть зображені предмети одним словом. Продовжіть ряд, домалювавши потрібні предмети.

3. Завдання 3. Складіть портфель.

VI. Підсумок уроку.

Робота з таблицею № 4.

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

УРОК 6

Робочий рядок, його складові частини. Проведення похилих ліній.

Мета. Вчити учнів виділяти основний рядок у зошиті, виконувати вправи в ньому; ознайомитися з написанням похилих ліній; виробляти у дітей навички правильного сидіння, вміння користуватися письмовим приладдям.

Обладнання. Казковий герой Зайчик, картки — схеми речень, м'яч, картки для моделювання речень.

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація знань учнів.

1. Бесіда за малюнком.
— Що зображено на малюнку?
— Чим граються діти?
2. Розфарбовування малюнка.

III. Виконання завдань у зошиті (с. 3).

1. Повторення назв ліній рядка, правил письма.
2. Виконання вправи у першому рядку.

Після показу і пояснення вчителем виконання вправи на дошці учні «проводять» лінії в повітрі 5-6 разів.

— А тепер проведіть лінії, позначені крапочками. Проводимо повільно від верхньої рядкової лінії до нижньої, як показує стрілочка. Не тиснемо на ручку, не забуваємо, що за межі лінії виходити не можна.

Діти самостійно дописують рядок.

IV. Фізкультхвилинка.

Виконання вправ на відпочинок м'язів шиї та очей.

V. Продовження роботи в зошиті (с. 3).

1. Виконання вправи у другому та третьому рядках.
2. Відгадування загадки.

Їла-їла дуб-дуб, поламала зуб-зуб. *(Пилка)*

— Розгляньте малюнок пилки. Чи є там такі лінії, як у нижньому рядку? На що вони схожі? Розгляньте і порівняйте інші малюнки. Де ще є такі лінії?

VI. Гра «Впіймай м'яч».

Учитель називає предмет, а учень добирає ознаку.

VII. Закріплення вивченого. Самостійне виконання четвертого завдання.

VIII. Розфарбовування малюнків.

IX. Підсумок уроку.

УРОК 7

**Ознайомлююся зі словами — назвами предметів. Хто?
Робота з дитячими книжками «Ріпка» та «Котик і Півник».
Слухання і розповідь казки. Коротка і повна відповіді на запитання.**

Мета. Ознайомити учнів зі словами — назвами предметів, які відповідають на питання *хто?*; вчити давати короткі та повні відповіді на запитання; виховувати почуття дружби і взаємодопомоги.

Обладнання. Дитяча книжка з казками «Ріпка» та «Котик і Півник», ілюстрації до казки «Ріпка» (таблиця № 4).

Зміст уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

1. Відгадування загадок.

В темнім лісі проживає,
хвіст рудий, пухнастий має,
їй на місці не сидиться.
Як зовуть її? (*Лисиця*)

Я маленька, я сіренька —
котика боюся.
Тільки з'явиться він поряд —
в шпарці опинюся.
Відгадайте, як я звуся. (*Мишка*)

В нього ніс в сметані й ротик.
Відгадайте, хто це? (*Котик*)

2. Складання речень зі словами-відгадками.

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь казки «Ріпка» вчителем.

2. Бесіда за змістом казки.

— Назвіть героїв казки. Хто посадив ріпку? Яка виросла ріпка? Хто першим прийшов рвати ріпку? Хто прийшов другим? і т. д.

(*Один учень відповідає реченням з одного слова, а другий на це саме запитання відповідає реченням із кількох слів.*)

Висновок. Назви тварин і людей відповідають на питання *хто?*

IV. Робота з Букварем (с. 10-11).

1. Розгляд малюнка класу.

— Хто зображений на малюнку?

2. Розгляд малюнка про сім'ю.

— Назвіть членів своєї родини.

— Розкажіть про своїх домашніх тварин.

3. Слухання вірша про сім'ю (*аудіозапис*).

V. Фізкультхвилинка.

Трава низенька-низенька.
Дерева високі-високі.
Вітер дерева колише-гойдає.
Птахи летять-відлітають.
А дітки тихенько за парти сідають.

VI. Робота в зошиті «Супутник Букваря. Від А до Я» (с. 4).

1. Складання речень за ілюстраціями до казок.

2. Називання слів, що відповідають на питання *хто?*

3. Розфарбовування малюнків.

4. Друкування коротких і довгих прямий ліній.

Дата .....

Клас .....

Додатковий .....

матеріал до уроку .....

